

Napsal uživatel Vladimír Příbyl

Úterý, 03 Květen 2022 07:46 - Aktualizováno Úterý, 03 Květen 2022 08:14

Když jsme loni v listopadu prohlíželi nečetný obrazový fond kostela v Buštěhradě, na první pohled mě zaujal obraz, který sice nevyniká kdovíjakou výtvarnou hodnotou, je však starobylý a jeho téma v regionu ojedinělé. Čtenář se setkal na svých cestách s morovými sloupy či sousošími, která dodnes umělecky dotvářejí mnohá náměstí. Naši předci je vztyčovali jako prosebné „přímluvce“ v truchlivých dobách, kdy řádil mor v roce 1680 a pak v období 1713–1715. Smrtonosná byla pro náš kraj epidemie zejména roku 1680. Neznám sice údaje z Buštěhradu, dobové matriky se nedochovaly, ale třeba v nedalekém františkánském klášteře v Hájků zemřelo během léta šest řeholníků, tedy téměř polovina jeho osazenstva; v blízkém Slaném podlehl moru na 400 obyvatel, podobný rozsah tragédie byl patrně i v Buštěhradě a okolí.

V Buštěhradě nepostavili sloup, ale na stěnu kaple sv. Maří Magdaleny zavěsili prosebný obraz za odvrácení moru. Neznámý umělec v dolní části plátna namaloval světce, kteří byli vzýváni v době nákazy, i s jejich atributy. Vidíme zde se šípy v ruce sv. Šebestiána († 288, epidemie v Římě se v roce 680 zastavila, když přenášeli jeho ostatky), dále v kardinálském purpurovém obleku sv. Karla Boromejského († 1584, staral se o nemocné morem v Miláně – známý obraz Karla Škréty), malíř zde nezapomněl ani na jeho pověstný orlí nos, následuje s věnečkem z růží na hlavě sv. Rozálie z Palerma († 1166, za morové nákazy v roce 1624 byly nalezeny její ostatky a přeneseny do Palerma – nato mor náhle zázračně ustal), na morových sousoších často leží ve spodní části jako poustevnice (Velvary), a posledním je s poutnickou holí a psem u své zraněné nohy sv. Roch († 1327, ošetřoval nakažené morem v Římě). Zobrazení světců vysílají prosby k Panně Marii, která je zde zachycena v podobě [Panny Marie Pomocné](#)

Napsal uživatel Vladimír Příbyl

Úterý, 03 Květen 2022 07:46 - Aktualizováno Úterý, 03 Květen 2022 08:14

(Maria-Hilf – jeden z nejuctívanějších mariánských obrazů vůbec, poutní místo v Pasově, obrazy Panny Marie Pomocné umístěny i v okolních chrámech, nejbližše snad ve Vrapicích), aby se u trojjediného Boha přimluvila za odvrácení morové nákazy. Světce doplňuje postava sv. Maří Magdaleny s nádobkou na léčivé masti, a to nás vrací do Buštěhradu, kde jí byla zasvěcena kaple.

Archeolog Tomáš Durdík uvažuje, že [kaple sv. Maří Magdaleny](#), která stála u bývalého hradu, nebyla součástí feudálního sídla, ale farním kostelem. Vždyť farnost je v Buštěhradě doložena nejpozději od roku 1352. „Hradní kaple“ také nebyla žádná „kaplička,“ ale poměrně velká stavba, jak je patrné z veduty Joana Vinuzenta z roku 1803 (viz obrázek), konaly se tam údajně i poutě; po husitských válkách farnost zanikla, buštěhradskou duchovní správu vykonával farář z Lidic.

Po odezdění morové nákazy zavěsili Buštěhradští obraz v interiéru kaple, scházeli se u něho a prosili za ochranu proti dalším epidemiím. Kaple sv. Maří Magdaleny byla zbořena roku 1812 a obraz uložen. V letech 1814–1816 byla vystavěna zámecká kaple Povýšení sv. Kříže s novým uměleckým vybavením, starodávný obraz do výzdoby již nezapadal a nebyl ani aktuální. V roce 1848, aby se zachovala paměť místa, vznikla nová malá kaple sv. Maří Magdaleny na návsi, kam údajně přestěhovali i oltář z původní „hradní“ svatyně.

Buštěhradský obraz Panny Marie Pomocné se sv. Maří Magdalenou a morovými patrony (sv. Šebestiánem, sv. Karlem Boromejským, sv. Rozálií a sv. Rochem), který se patrně dá datovat kolem roku 1680 (nelze úplně vyloučit ani období kolem 1715, tzn. v druhé vlně morové nákazy), je podle mého soudu svým námětem a kompozicí nejen významným objevem v regionu, ale i dokladem o životě a zbožnosti lidí v tomto městě v době baroku. Zároveň je také nejstarší původní památkou buštěhradského kostela (mimořádně cenné barokní lavice s malovanými čely a heraldickou výzdobou pocházejí ze zámku v Zákupích).

Obraz není v dobrém stavu, nebyl restaurován, ale doufejme, že se v budoucnu rozdělavské farnosti, která spravuje buštěhradský kostel, podaří vše napravit. Obraz Panny Marie Pomocné se sv. Maří Magdalenou a morovými patrony by měl být vystaven veřejnosti v rámci [Noci kostelů 10. června 2022](#)

Snad nás společně objev buštěhradské památky posílí v této apokalyptické době a ať se moroví patroni za nás stále přimlouvají k odvrácení nejen válečných hrůz, jež na nás dopadají.

Napsali jsme do Buštěhradského zpravodaje --- Namísto morového sloupu obraz ---

Napsal uživatel Vladimír Přibyl

Úterý, 03 Květen 2022 07:46 - Aktualizováno Úterý, 03 Květen 2022 08:14

Buštěhradský zpravodaj V/2022 ke stažení [zde](#)

